

انتشار سالامی مصداق پلاجیاریسم: یک نامه به سردبیر

Salami publishing as an example of plagiarism: a letter to the editor

سردبیر محترم

Salami Publication شامل انتشار دو یا چند مقاله برگرفته از یک مطالعه واحد است. به گونه‌ای که یافته‌های مطالعه به صورت بخش بخش در مقاله‌های مختلف ارائه می‌شوند. این مقاله‌ها معمولاً فرضیه، روش و یافته‌های یکسان یا مشابه دارند و اختلاف‌های واقعی بین آن‌ها آنقدر منطقی و کافی نیست که دو اثر، مستقل محسوب شوند.^۱

نشر Salami به برخی دلایل مهم، با اصول اخلاقی حاکم بر انتشار یافته‌های علمی مخالف است. در این نوع، Publication نتایج ارزشمندی که با ارائه کل یافته‌های یک مطالعه بایستی حاصل شود با ارائه غیرمنسجم و جزء جزء، کم ارزش می‌شود، به حدی که دانشی که پایه تصمیم‌گیری‌های حرفه‌ای و حیاتی است را به نحو نامطلوبی متاثر می‌کند. به عنوان نمونه وقتی یک سری داده، دو بار در فراتحلیل وارد شوند نتایج مرور نظام‌مند را به اشتباه تحت تاثیر قرار می‌دهند.^۲

چنانچه به این موارد وقت و هزینه دفتر مجله، داوران و عوامل آماده‌سازی مقاله تکراری یا مشابه، اضافه شود دلیل مغایرت آن با اصول اخلاقی بیشتر آشکار می‌شود. در این زمینه با اطمینان می‌توان گفت پیامدهای نامطلوب این نوع انتشار، در برابر تنها دستاورد موقت آن که اختصاصاً افزایش غیرمنطقی آثار نویسنده و استفاده غیرمجاز برای ارتقای شخصی است، تاسف‌بار و نکوهیده است. نویسندگانی که آگاهانه قصد نگارش چنین مقاله‌هایی را دارند باید بدانند اگرچه نرم‌افزارها عموماً کمتر قادر هستند این مقاله‌ها را به دلیل عدم تاکید بر تشابه متنی به راحتی شناسایی کنند، ولی در طول زمان همکاران علمی، خوانندگان و پژوهشگران متعهد و آگاه آن‌ها را گزارش می‌کنند.

با این حال ذکر این نکته لازم است که همیشه انتشار بخشی از مطالعه تخلف محسوب نمی‌شود. از جمله در مطالعات طولی و اپیدمیولوژی‌های وسیع، زمانی که همپوشانی یافته وجود ندارد یا نشر دستورالعمل‌های حرفه‌ای که لازم است به چند زبان مختلف در نشریه‌های گوناگون اطلاع‌رسانی شود و برخی موارد دیگر که با رعایت اصولی انجام می‌شود. این قواعد عبارت‌اند از این که فرضیه‌های این مطالعه‌ها بایستی از پیش و نه پس از جمع‌آوری

داده‌ها طراحی شده باشند، فرایند جمع‌آوری داده‌ها و معیارهای نویسندگی مشخص باشد، توجیه منطقی و مناسبی درباره ارزش اضافی انتشار مقاله بعدی وجود داشته باشد و این ارزشمندی در مقاله جدید تبیین شود. باید در مقاله دوم به مقاله پیشین اشاره شود و محتوا به گونه‌ای نشر باید که موارد تکراری به راحتی از موارد جدید قابل شناسایی باشد. به طوری که روی دانش و کاربردهای جدیدی که در مقاله دوم مطرح شده، تاکید شود و این که نویسندگان بایستی با مشخصات دقیق اعلام کنند که داده‌های ارائه شده، بخشی از یک مطالعه کامل تر می‌باشد. ضمن این که باید در نظر داشت تنها اشاره به مقاله‌های پیشین، در فهرست منابع مقاله جدید کفایت‌کننده نیست، بلکه نویسنده مسئول مقاله بایستی نکات مطرح شده را به طور دقیق انجام داده و در اختیار سردبیر مجله برای ارزیابی توجیه انتشار دست نوشته قرار دهد.

تصمیم نهایی برای انتشار چنین دست‌نوشته‌ای با سردبیر است.^۱ این در حالی است که متأسفانه برخی نویسندگان با اعمال تغییرات ظاهری و گمراه‌کننده، میزان شباهت یا یکسانی انتشار را کتمان می‌کنند. با این حال در صورت بروز تخلف یا شک برانگیز بودن آن، مجله بایستی با نویسنده مسئول مکاتبه کند. چنانچه توضیح تاییدشونده‌ای وجود نداشت تصمیم‌گیری بسته به میزان یکسانی و ارتباط داده‌های تکراری، انجام می‌شود. در صورت قطعی شدن تخلف، مقاله منتشر شده Retract و به دانشگاه یا سازمان مربوط اطلاع‌رسانی می‌شود. ضمن این که مجله می‌تواند برای مدت معین یا همیشگی از نویسندگان، مقاله نپذیرد. در این خصوص مجله در اقدامی مناسب، کمیته اخلاق دانشگاه را به صورت کتبی آگاه می‌نماید. طبق مفاد راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی (تبصره ۱ از ماده ۶-۲)، با توجه به پیامدهای نامطلوب نشر Salami برای اعتبار جامعه علمی و نویسندگان آن، این نوع انتشار تخلف محسوب می‌شود.^۲ در این راستا به نویسندگانی که به این روش برای پیشبرد اهداف می‌اندیشند توصیه می‌شود برای افزایش تعداد انتشارات، اعتبار علمی خود و ارزش موسسه مربوط را خدشه‌دار نکنند و موجب ناامیدی پژوهشگران و بی‌اعتمادی جامعه نشوند. هر حوزه علمی،

* نویسنده مسئول: اصفهان، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت.
 تلفن: ۰۳۱-۳۷۹۲۵۱۴۲
 E-mail: samouei@mail.mui.ac.ir

Reza Rezayatmand Ph.D.¹, Rahele Samouei Ph.D.^{2*}
 1- Health Economics, Health Management and Economics Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
 2- Social Determinants of Health Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

* Corresponding author: Social Determinants of Health Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
 Tel: +98-31-37925142
 E-mail: samouei@mail.mui.ac.ir

موضوعات بسیاری را شامل می‌شود که نیازمند بررسی از ابعاد و زوایای مختلف است و در صورت تحقیق، یافته‌های ارزشمندی را ارائه می‌نماید.

رضا رضایتمند^۱، راحله سموعی^{۲*}

۱- اقتصاد سلامت، مرکز تحقیقات مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۲- مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

References

- Š Šupak Smolčić V. Salami publication: Definitions and examples. *Biochem Med* 2013;23(3):237-41.
- Natarajan S. Salami publishing: Walking on thin (sl) ice. *Indian J ophthalmol* 2016;64(12):869.869.
- <http://him.mui.ac.ir/Documents/ethics.pdf>